

AN DAONÁIREAMH I SCOILEANNA

Tionscadal seachtar Sínitheoirí
(**Stair AT**)

Grúpa:

Daltaí Stair na 5ú/6ú Bliana

Ábhar:

Éire Topaic 3: Tóir na Ceannasacht agus
Tionchar na críochdheighilte 1912-1949

CENSUS
3 APRIL 2022
www.census.ie

An
Phríomh-Oifig
Staidrimh

Central
Statistics
Office

Réasúnaíocht:

Is é an smaoineamh atá taobh thiar den tionscadal seo ná réimse tábhachtach laistigh de Thopaic 3 a thabhairt do mhic léinn Stair na hArdteistiméireachta. Tá ról suntasach ag seachtar sínitheoirí Fhorógra na hÉireann san ábhar seo mar Éirí Amach 1916 agus déanann go leor daltaí Ardteiste staidéar ar a thionchar ar shochaí na hÉireann. Is cás-staidéar é Idirbheartaíocht na gConarthaí Angla-Éireannach 1921 agus tá éifeachtaí gníomhartha na bhfear seo le feiceáil i rith na tréimhse seo. Tá sé mar aidhm ag an tionscadal seo na fir a bhí taobh thiar den Éirí Amach a chur in aithne do na mic léinn trí scrúdú a dhéanamh ar conas a bhí a gcuid tógáil, rud a thug orthu an forógra a chruthú agus éirí amach in aghaidh údaráis na Breataine in Éirinn. Trí úsáid a bhaint as taifid an daonáirimh beidh an dalta in ann a scrúdú an bhfuil aon difríochtaí nó comóntachtaí le fáil idir na ceannairí agus fiafraí díobh an raibh a dtógáil ina chúis leis na fir seo oibriú le chéile ar son na saoirse. Scrúdóidh an tionscadal an forógra féin freisin agus tabharfaidh sé dúshlán do dhaltaí a fháil amach an bhfuil an doiciméad seo chomh hábhartha in Éirinn inniu agus a bhí sé in 1916. Sa chuid seo den tionscadal beidh an dalta ag léamh, ag oibrí amach agus ag plé na luachanna agus na fadhbanna a bhaineann leis an gcáipéis seo i ré cogaidh agus dúshlán a thabhairt don dalta tuiscint a fháil ar an chuma a bhí ar Éirinn sa bhaile i 1916 faoi riail na Breataine agus le linn aimsir an Chéad Chogadh Domhanda. Iarrfaidh an tionscadal ar dhaltaí ansin meon na 7 sínitheoirí a iniúchadh trína bhfocail féin ina laethanta deiridh. Trí roinnt sleachta cáiliúla ó na ceannairí a scrúdú, déanfaidh an dalta iarracht tuiscint a fháil ar an bhfáth a dtabharfadh fir dá leithéid a mbeatha ar son saoirse na hÉireann.

Gníomhaíocht i gCleachtas

Céim 1: Cuireann an múinteoir na mic léinn i láthair na 7 sínitheoirí an Fhorógra 1916. Tá cur síos gairid ar gach ceannaire tugtha sa bhileog a ghabhann leis an acmhainn seo. Féadfaidh an múinteoir ábhar breise a úsáid ar líne nó ó fhoinsí eile de réir mar a thograíonn leis/leí. Tá an bhéim sa chuid seo den cheacht ar fheasacht a fhorbairt ar cé hiad na fir seo.

Céim 2: Treoraíonn an múinteoir na daltaí ansin chun forógra 1916 a scrúdú. Tá bileog den fhorógra san áireamh sa phacáiste ceachta freisin. Léifidh na daltaí an forógra agus freagróidh siad na ceisteanna íarchúraim. Is é aidhm na cuid seo a thuiscint cad a d'fhógair an doiciméad i ndáiríre, agus feasacht níos doimhne a fháil ar cad a bhí na fir ag iarraidh. Tabharfaidh an chuid seo deis freisin do mhic léinn díospóireacht a dhéanamh ar chomhlíon rialtais na hÉireann na héilimh sin chomh déanach leis an rialtas reatha. Deis mhaith atá ann le hiniúchadh a dhéanamh ar nádúr athraitheach na hÉireann agus conas a tháinig sí chun idéalacha 1916 a léiriú nó a dhiúltú.

Céim 3: Scrúdóidh an dalta ansin daonáireamh 1911 ina bhfuil eolas ar na 7 sínitheoir. Is féidir daonáireamh 1911 a aimsiú ag <http://www.census.nationalarchives.ie/search/> Is é aidhm na cuid seo den cheacht deis a thabhairt do daltaí úsáid a bhaint as an méid mór eolais atá ar fáil ar shuíomh gréasáin an daonáirimh faoi na sínitheoirí. Déanfaidh na daltaí taifead ansin ar na torthaí is gá chun na ceisteanna atá sa phacáiste teagaisc seo a fhreagairt. Déanfaidh na daltaí tuairimí agus scrúdóidh siad an bhfuil aon fhianaise ann a thabharfadh le tuiscint cén fáth a chuaigh na fir seo i bpáirt le chéile agus tús a chur le héirí amach.

Céim 4: Nuair a bheidh an cleachtadh seo críochnaithe ag na mic léinn, foghlaimeoidh siad faoi dheireadh cúis na sairse trí scrúdú na Sleachta. Is é cuspóir an chleachtaidh seo ná a léiriú conas a mhothaigh na fir seo ina gcuid chuimhneacháin deiridh. Tabharfaidh sé deis do na mic léinn plé oscailte a bheith acu ar mheon na bhfear seo agus spreagfaidh sé díospóireacht an raibh an ceart ag na fir seo cogadh a fhógairt in aghaidh na Breataine i 1916. Spreagfaidh na ceisteanna a ghabhann leis an gcuid seo den cheacht díospóireacht dá leithéid.

Ábhair a theastaíonn: Leabhrán Tionscadal na 7 Sínitheoirí, rochtain ar líne ar dhaonáireamh 1911. YouTube

Plean Ceachta

Rang: 5/6ú Bliain

Ábhar: Éire Topaic 3: *Tóir na Ceannasacht agus Tionchar na críochdheighilte 1912-1949*

Tréimhsí: dhá/trí thréimhse 40 nóiméad. Féadfaidh na daltaí dul tríd an ábhar i gceann dhá thréimhse, ach b'fhéidir go mbeadh am breise ag teastáil uathu chun oibriú tríd an leabhrán agus ceisteanna ábhartha a chur. Moltar an rang a roinnt ina thrí thasc roinn: 1. Cúlra 7 Sínitheoirí lena n-áirítear an Forógra, 2. Obair an Daonáirimh, 3. "Cé a Dúirt é?" cleachtadh.

Am	Treoir	Múinteoir	Dalta	Ábhair de dhíth
5 Nóiméad	Cuirfear tús leis an rang le plé ar thábhacht 1916 agus an tionchar a bhí aige ar Éirinn ag an am seo. D'fhéadfadh sé seo a bheith ina phlé ginearálta ar a bhfuil ar eolas ag na daltaí, agus d'fhéadfadh dátaí tábhachtacha, figiúirí agus réimsí spéise ar leith a bheith san áireamh. Is é an aidhm atá leis seo ná na daltaí a chur ag smaoineamh ar an tréimhse seo agus lígean dóibh a gcuid eolais féin ar an topaic a chur in iúl.	Féadfaidh an múinteoir an rang a oscailt le híomhá de na 7 sínitheoirí. Is féidir é seo a úsáid mar phointe tosaigh chun deis a thabhairt do dhaltaí a gcuid eolais ar na fir seo agus ar 1916 i gcoitinne a lua.	Labhróidh an dalta le comhdaltaí agus leis an múinteoir chun a bhfuil ar eolas aige cheana féin agus cad atá le foghlaim acu a shainaithint.	téacsleabhar don Stair na hArdteistiméireachta le fócas ar 1916 de rogha na múinteoirí . Pictiúr de cheannairí 1916 – le taispeáint sa chúlra, nó pictiúr oiriúnach de rogha na múinteoirí.
5 Nóiméad	Tabharfar deis do dhaltaí féachaint ar ghearrthóg físe a imlíníonn imeacht 1916 ach a aibhsíonn freisin cuid de na fáthanna ar tharla an ócáid seo.	Roinn an nasc thíos leis na daltaí agus iarr orthu féachaint ar an ngearrthóg. Abair leis an dalta nóta a dhéanamh d'aon rud ar leith ba mhaith leo a iarraidh ó amharc ar an ngearrthóg: https://www.youtube.com/watch?v=CN2dimzx-zp8&t=91s Agus an ghearrthóg á sheinm, féadfaidh an múinteoir 'Leabhrán Tionscadal na 7 Sínitheoirí' a thabhairt amach.	Scrúdóidh na mic léinn an gearrthóg a sheinm ar an gclár agus taifeadfaidh siad aon cheisteanna is mian leo a chur tar éis don ghearrthóg a bheith críochnaithe	https://www.youtube.com/watch?v=CN2dimzx-zp8&t=91s

<p>10 nóiméad</p>	<p>Sula dtosóidh na daltaí ar an leabhrán, b'fhéidir gur mhaith leis an múinteoir fiafraí an bhfuil aon cheist/tuairimí ag na daltaí faoin bhfíseán. Nuair a bheidh sé seo seiceáilte, beidh na leabhráin tugtha amach ag an múinteoir anois do na daltaí go léir. Ag an bpointe seo, scrúdóidh an rang ar dtús cé hiad na 7 bhfear. Tá cur síos gairid ar na fir seo agus ar an ról a bhí acu in Éirí Amach 1916. Níl sa chuid seo den cheacht ach comhthéacs a thógáil agus léargas gairid a thabhairt don daltaí ar an ról a bhí ag na fir seo.</p>	<p>Treoróidh an múinteoir na daltaí gach sínitheoir a léamh ag roghnú dalta chun gach mionbheathaisnéis a léamh.</p>	<p>Léifidh an dalta amach na mionbheathaisnéisí agus féadfaidh sé/sí aon cheisteanna a chur air ag an bpointe seo</p>	<p>Leabhrán Tionscadal 7 Sínitheoirí</p>
<p>5 Nóiméad</p>	<p>Is é an chéad chéim eile den tionscadal seo ná scrúdú a dhéanamh ar an méid a scríobh na fir seo. Trí scrúdú a dhéanamh ar an bhForógra, is féidir linn tuiscint a fháil ar mhianta na sínitheoirí d'Éirinn i 1916. Tabharfaidh an doiciméad tábhachtach seo deis freisin do mhic léinn dul i ngleic le hobair staraí; ag déanamh staidéir agus anailís ar an teanga a úsáidtear agus a cuspóir. Is cur chuige iontach é seo maidir le haon doiciméad a bheidh ag teastáil ó dhalta chun staidéar a dhéanamh ar Stair na hArdteistiméireachta</p>	<p>Is féidir leis an múinteoir iarraidh ar dhalta(i) an forógra a léamh os ard sa rang nó féadfaidh an múinteoir é a léamh iad féin. De rogha air sin, seinn an físeán seo ar YouTube agus is féidir le mic léinn iad féin a thumadh i 1916 https://www.youtube.com/watch?v=NOelQgxxvJug</p>	<p>Beidh na daltaí ag léamh/éisteacht nó ag féachaint ar an bhforógra</p>	<p>Leabhrán Tionscadal 7 Sínitheoirí – Forógra</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=NOelQgxxvJug</p> <p>Pinn agus páipéar</p>
<p>10 Nóiméad</p>	<p>Rachaidh an dalta i ngleic go gníomhach leis an doiciméad anois. Trí na ceisteanna atá i gcuid an Fhorógra den leabhrán a fhreagairt, scrúdóidh mic léinn an teanga a úsáideadh san fhorógra go cúramach agus gheobhaidh siad tuiscint níos doimhne ar a gcreideann na 7 sínitheoirí i 1916.</p>	<p>Tabharfaidh an múinteoir deis don dalta an uair seo na ceisteanna a athléamh agus a fhreagairt. Ba chóir don mhúinteoir monatóireacht a dhéanamh ar a ndul chun cinn ag an am seo agus soiléiriú a dhéanamh ar aon cheisteanna a bheadh ag an dalta.</p>	<p>Is féidir le daltaí plé a dhéanamh i mbeirteanna nó oibriú leo féin chun an tasc seo a chur i gcrích.</p>	<p>Leabhrán Tionscadal 7 Sínitheoirí – Forógra</p> <p>Pinn & Páipéar</p>
<p>5 Nóiméad</p>	<p>Cloisfidh an múinteoir na freagraí ó na daltaí agus soiléireoidh sé aon mhíthuiscint nó ceisteanna atá acu.</p>	<p>Tabharfaidh an múinteoir deis do na daltaí a gcuid torthaí ón doiciméad a phlé.</p>	<p>Cuirfidh daltaí a gcuid torthaí in iúl don mhúinteoir agus dá gcomhdhaltaí.</p>	

Am	Treoir	Múinteoir	Dalta	Ábhair de Dhíth
10 Nóiméad	Is féidir tús a chur le tús an cheachta seo leis an díospóireacht ar leathanach an fhorógra. Is é an aidhm atá leis seo ná daltaí a chur ag smaoineamh ar Éirinn sa lá atá inniu ann agus cé acu ar tháinig nó nár éirigh le hÉirinn a fuair an seacht sínitheoir bás chun críche. Is bealach dearfach é seo le dul i ngleic leis an stair agus béim a leagan ar a ábharthacht do mhic léinn atá ina gcónaí in Éirinn inniu.	Is féidir leis an múinteoir an ceacht a oscailt leis an gceist díospóireachta atá le fáil ag bun roinn an Fhorógra.	Labhróidh an dalta le comhdaltaí agus leis an múinteoir chun ceist na díospóireachta a fhreagairt.	Leabhrán Tionscadal 7 Sínitheoirí – Forógra Pinn & Páipéar
15 Nóiméad	Tabharfar deis do dhaltaí taifid an daonáirimh do na 7 sínitheoirí ar fad a fheiceáil. Is é an cuspóir atá leis seo a gcúlra a scrúdú agus aon eolas ábhartha a fháil a d'fhéadfadh cúiseanna a thabhairt dúinn ar throid agus ar bhásaigh na fir seo i 1916. Tabharfaidh an chuid seo deis freisin do mhac léinn taighde a dhéanamh go gníomhach atá ina scil saoil iontach agus scil tionscadail TST.	Roinnfidh an múinteoir suíomh gréasáin an daonáirimh leis an dalta: www.census.nationalarchives.ie Treoróidh an múinteoir don dalta conas na sínitheoirí a aimsiú tríd an eangach a thaispeáint dóibh ar an leabhrán	Úsáidfidh an dalta an idirlíon chun teacht ar shuíomh gréasáin an daonáirimh. Aimseoidh an dalta na fir seo agus úsáidfidh sé an t-am seo chun na ceisteanna sa chuid seo den leabhrán a fhreagairt.	Leabhrán Tionscadal 7 Sínitheoirí – Forógra Pinn & Páipéar

<p>10 Nóiméad</p>	<p>Nuair a aimsítear an t-eolas agus nuair a phléitear é, bogfaidh an dalta go dtí an chéim dheireanach den leabhrán – “Cé a Dúirt é?”</p> <p>Is é is aidhm don alt seo scrúdú a dhéanamh ar chuid de na sleachta is cáiliúla a cuireadh i leith na bhfear seo tráth a n-íobairt atá ag teacht. Táthar ag súil 1) go mbeidh go leor foghlamtha agus tuisceana ag daltaí ar chúlra na bhfear seo chun iarracht a dhéanamh buille faoi thuairim mheáite a dhéanamh maidir le cé a dúirt an sliocht agus 2) cruthaíonn sé comórtas beag seomra ranga féachaint cé is féidir leis an líon is mó comharthaí sliocht a fháil ceart.</p>	<p>Cuirfidh an múinteoir 7 sleachta ar an gclár agus sa leabhrán anois.</p> <p>Inseoidh an múinteoir don dalta go bhfuil 1 sliocht n in aghaidh an tsínitheora - caithfidh an dalta bhfuil ar eolas aige cheana féin a thógáil agus a d’fhoghlaim siad faoi na sínitheoirí agus iarracht a dhéanamh an sínitheoir ceart don sliocht a roghnú.</p> <p>B’fhéidir go leagfadh an múinteoir béim freisin ar a thábhachtaí atá sé ag an am seo sleachta a úsáid in aistí – iarr ar an dalta triail a bhaint as roinnt sleachta a chur de ghlanmheabhair don todhchaí</p> <p>Nochtfaidh an múinteoir na freagraí ag deireadh na cuid seo – tá leathanach freagraí san áireamh ag deireadh an leabhráin.</p>	<p>Glacfaidh daltaí páirt sa chleachtadh sliocht i gcomórtas cairdiúil.</p>	<p>Leabhrán Tionscadal 7 Sínitheoirí – “Cé Dúirt É?”</p> <p>Pinn & Páipear</p>
<p>5 Nóiméad</p>	<p>Achoimre – Tugtar an cúpla nóiméad deireanach chun an t-ábhar ar fad a clúdaíodh thar na ranganna 2-3 a athchoimriú. Ba chóir go ligfeadh sé do na daltaí aon cheisteanna atá fágtha a chur agus machnamh a dhéanamh ar a bhfuil ráite/ clúdaithe sa rang</p>	<p>Spreagfaidh an múinteoir na daltaí chun ceisteanna a chur ag an bpointe seo agus úsáid a bhaint as an am seo chun aon phíosaí eolais deiridh a shoiléiriú</p>	<p>Is féidir leis an dalta an t-am seo a úsáid chun aon rud nach bhfuil siad cinnte faoi a fhiafraí/a shoiléiriú.</p>	